

B. Traven

Altına Hücum

(Sierra Madre Hazinesi)

Türkçesi: Mustafa Tüzel

Roman

Sunuş

B. Traven, 20. yüzyılın ikinci çeyreğinde ardı ardına yazdığı romanları ve hikâyeleriyle önce Almanya sonra Avrupa ve ABD, akabinde de dünyanın daha pek çok ülkesinde geniş yankı uyandırmıştır. Yazarın gitgide büyüyen şöhretine karşın geçmişini ve kimliğini ısrarla gizlemesi hatta kasten çarpıtmasıyla, “B. Traven” müstearı etrafında zamanla doğruyla yanhşın bugün bile tam olarak ayırt edilemediğı efsanevi bir kişilik oluşmuştur.

Türkiye’de okurların B. Traven ile tanışıklığı yeni sayılmaz. Dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi burada da siyasal hareketler ve uyanışlar okurların ilgisini toplumsal konulara yöneltirken, başka coğrafyalardaki sınıf mücadelelerini, ezilenlerin uğradıkları haksızlıkları ve bunlar karşısında gösterdikleri direnç ve direniş anlama çabası öne çıkar. 60’lı yıllardan itibaren peş peşe yayınlanan Traven çevirileri işte bu atmosferin sonucudur. Bu efsanenin cazibesine ilk kapılanlardan biri ise döneminin kültür sanat ve eğlence dünyasının önemli figürlerinden Adalet Cimcoz’dur. Onun 1957 tarihli *Ölüim Gemisi* çevirisi B. Traven’in Türkiye macerasının da başlama vuruşudur. Yıllar içerisinde pek çok kitabı farklı çeviri ve baskılarla yayınlanan Traven külliyatına bu çeviriyle başlamamız bu açıdan bir saygı duruşu niteliğı taşımaktadır.

Yazarın kimliğini ısrarla gizleme çabası, hakkındaki pek çok tevatürün yanı sıra, örneğın eserlerini hangi dilde yazdığının bile belirsizliğı yayıncılık açısından da çeşitli soru işaretleri doğurmuştur. Zaman içinde çoğalan yeni baskılarla, hangi dilin “orijinal” olduğu konusu muallakta kalarak kafaları kurcalamıştır. Bugün bu sır perdesinin büyük oranda aydınlandığı koşullarda Traven’in çift dilli bir yazar olduğu rahatlıkla söylenebilir: Kitaplarının hemen hepsini Almanca yazmış, bir kısmını ise hayattayken bizzat kendisi İngilizceye çevirmiş ya da deyim yerindeyse yeniden kaleme almıştır. Biz tüm çevirilerde güncel Almanca baskıları esas aldık. Eski çevirilerden ise yalnızca Almancadan yapıldığını saptayıp yetkin bulduklarımızı yayın programına dahil ettik.

Ölüim Gemisi, *Pamuk İşçileri*, *Köprü*, *Kanlı Oyun*, *Altına Hücum* gibi en bilindik eserlerinin yanı sıra gizemli yaşamının Meksika’da geçen evresine; fotoğrafçı ve bir tarım işçisi olarak bizzat edindiğı gözlemlere ayna tutan, altı kitaplık Maun Döngüsü’nün (Caoba Zyklus) yayın sıralamasını da göz

ASIL HAZİNE, BULMAK İÇİN BİR YOLCULUĞUN
ZORLUKLARINA KATLANMAYA DEĞER BULMADIĞIN
VE ARAMAK İÇİN ÖMRÜNÜ ÇOK KISA BULDUĞUN
HAZİNE DİR. SENİN SÖZDE İŞİLTİLİ HAZİNEN İSE
ÖBÜR TARAFTADIR.

1.

Dobbs'un üzerinde oturduğu sıra hiç de iyi değildi. Tahtalarından biri kırılmıştı, bir ikincisi de aşağıya doğru eğilmişti, bu yüzden insan bu sırada oturmayı bir ceza olarak algılayabilirdi. Dobbs bu cezayı hak edip etmediğini, verilen cezaların çoğu gibi bu cezanın da kendisine haksız yere verilip verilmediğini o anda özellikle düşünmüyordu. Çok rahatsız oturduğunu ancak birisi ona bu sıranın üstünde iyi oturup oturmadığını sorarsa fark edecekti. Dobbs'u meşgul eden düşünceler, birçok insanı meşgul eden düşüncelerle aynıydı. Parayı nasıl bulurum, sorusuydu bu. İnsanın biraz parası olunca, para bulması daha kolaydı, çünkü biraz yatırım yapabiliyordu. Ama hiçbir şeyi yoksa, bu soruya tatminkâr bir yanıt vermekte zorluk yaşırdı.

Dobbs'un hiçbir şeyi yoktu. Hatta rahatlıkla denilebilir ki hiçten de azdı çünkü sınırlı koşullarda mütevazı bir başlangıç sermayesi olarak kabul edilebilecek tam ve eksiksiz bir kıyafeti bile yoktu.

Gelgelelim, çalışmak isteyen iş bulur. Yeter ki bu cümleyi telaffuz eden kişiye gitmesin; çünkü onun verecek işi yoktur ve bir eleman arayan kimseyi de tanımaz. Bu cümleyi de bu yüzden sarf eder, dünyadan ne kadar habersiz olduğunu kanıtlamak için.

Dobb, arabayla taş taşımaya da razıydı. Ama buna razı olan o kadar çok insan vardı ki, bu yüzden bu işi bile bulamıyordu; hem yerlilerin bu işi bulma şansı, yabancılara göre daha fazlaydı.

Bir ayakkabı boyacısı meydanın köşesine demir taburesini koymuştu. Bir tabure alamayan diğer boyacılar, küçük sandıkları ve açılır kapanır tabureleriyle meydanın etrafında sansar gibi dolaşıyorlar ve ayakkabıları ayna gibi parlamayan hiç kimseye rahat vermiyorlardı. İnsan ister sayısız sıradan birine otursun, isterse de meydanda geziniyor olsun, daima rahatsız edilirdi. Dolayısıyla ayakkabı boyacılarının bile iş bulmaları zordu ve Dobbs'la kıyaslandığında onlar birer kapitalistti; çünkü en azından üç peso tutan bir donanımları vardı.

Dobbs'un üç pesosu olsaydı bile, ayakkabı boyacılığı yapamazdı. Burada, yerlilerin arasında bu olmazdı. Şimdiye kadar burada hiçbir beyaz, sokakta ayakkabı boyamayı denememişti. Meydandaki bir sıranın üstünde sersefil ve aklıktan ölecek gibi oturan bir beyaz, para dilenen bir beyaz, hırsızlık yapan bir beyaz, diğer beyazlar tarafından hor görülmezdi. Ama sokakta çizmeleri temizler ya da yerlilerden bir şeyler dilenir ya da kovalarla buzlu su taşıyıp satarsa, en pislik yerlilerden de aşağıda bir seviyeye düşer ve gerçekten aç kalırdı. Çünkü hiçbir beyaz onun emeğinden yararlanmak istemez ve beyaz olmayanlar da onu gayrı meşru bir rakip olarak görürlerdi.

Köşedeki yüksek demir taburede beyaz takım elbiseli bir beyefendi oturmuştu, boyacı onun kahverengi ayakkabılarını fırçalıyordu. Dobbs ayağa kalktı, sallana sallana tabureye doğru yürüdü ve beyefendiye usulca birkaç söz söyledi. Beyefendi ona bakmadı bile, pantolonunun cebine davrandı, bir peso çıkarttı ve Dobbs'a verdi. Dobbs bir an şaşkın durdu, sonra sırasına geri döndü. Hiçbir şey alamayacağını ya da en fazla on centavo alabileceğini sanıyordu. Elini cebinde tuttu ve pesoyu hissetti. Bununla ne yapsaydı? Bir öğlen yemeği ve bir akşam yemeği, ya da iki öğlen yemeği ya da on paket Artistas sigarası ya da beş fincan sütlü kahveyle, yanında aslında sıradan bir ekmek olan Pan francés alabilirdi.

Kısa bir süre sonra sıradan kalktı ve birkaç sokak aşağıdaki *Oso Negro* Otel*'ne yürüdü. Otel aslında sadece bir *Casa de huéspedes*, yani bir pansiyondu. Otelin ön cephesinin bir tarafı ayakkabıların, gömleklerin, sabunların, kadın çamaşırlarının ve müzik aletlerinin satıldığı bir dükkândı; öbür tarafındaysa yaylı şiltelerin, şezlongların ve fotoğraf cihazlarının satıldığı başka bir dükkân vardı. Bu iki dükkânın arasında, binanın avluya açılan geniş koridoru yer alıyordu. Bu avluda çürümüş, kokmuş ahşap barakalar bulunuyordu; otel bu barakalardan oluşuyordu. Bu barakaların her birinde küçük, dar, karanlık, penceresi bulunmayan odalar vardı. Her oda da dört ila sekiz arasında döşek duruyordu. Her döşegin üstünde kirli bir yastık ve yıpranmış bir yün yorgan bulunuyordu. Odalara ışık ve hava, her zaman açık duran kapılardan geliyordu. Yine de odalar sürekli küf kokuyordu, çünkü hepsi yer seviyesindeydi ve içeriye çok az güneş girebiliyordu. Hava akımı da yoktu, çünkü avludaki hava dolaşmıyordu. Bu hava, su tesisatı bulunmayan tuvaletler yüzünden daha da kötüleşmişti. Ayrıca avlunun ortasında gece gündüz bir odun ateşi yanıyor, bu ateşin üstündeki büyük metal tenekelerde çamaşır kaynatılıyordu. Çünkü otelin içinde bir Çinlinin çamaşırhanesi de bulunuyordu.

Binanın girişinin solunda, daha avluya varmadan, kapıcının oturduğu küçük bir oda vardı. Bu kabul odasının hemen yanında ki ikinci bir oda, tavana kadar tel ağla kapatılmıştı.

Buradaki raflarda otel misafirlerine ait bavullar, sandıklar, paketler ve mukavva kutular muhafaza ediliyordu. Bu otelde belki yalnızca bir gece kalmış olan kişilerin bavulları vardı orada; çünkü bavulların ve sandıkların bazıları kalın bir toz tabakasıyla kaplıydı. Misafirin parası sadece bir gece kalmaya yetmişti. Ertesi gün adam dışarıda bir yerde uyumuş, sonraki gecelerde de aynısını yapmıştı. Bir gün gelmiş, bavulundan bir gömlek, bir pantolon ya da ihtiyacı olan herhangi bir eşyayı almış, bavulunu kilitlemiş ve sonra yine orada muhafaza edilmek üzere geri vermişti. Sonra bu adam günün birinde yolculuğa çıkmıştı. Trene ya da gemiye verecek parası

* (İsp.) Kara Ayı. (ç.n.)

olmadığı için yaya yolculuk etmek zorundaydı, bu sırada bavuluna ihtiyacı olmayacaktı. Bu adam bugün belki Brezilya'daydı, belki de çölün birinde çoktan susuzluktan ölmüş ya da sık orman yollarından birinde aç kalmış ya da öldürülmüştü.